

Forn de vidre d'Ordal

Subirats

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: c. del Forn del vidre, 12

Coordenades:

Latitud: 41.39414
Longitud: 1.84525
UTM Est (X): 403464
UTM Nord (Y): 4583155

Classificació

Número de fitxa 08273 - 244
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Any 1833
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 57501DF0833S
Autoria de la fitxa Josep Anton Pérez
Data de registre de la fitxa: dc., 18/10/2006 - 02:00

Descripció

Edificació d'un sol cos, dividida en múltiples espais destinats a l'actualitat a habitatge, magatzems, garatges i hort. L'espai originalment dedicat als forns per fer el vidre és de planta quadrada (22 x 22 m) i fa 8,50 m. d'alçada. Té 4 naus formades per dos arcs centrals (fabricats amb maons) d'11 m d'obertura cadascun que

divideixen el sostre en dues vessants mitjançant bigues de fusta. Obres modernes de totxo tapen parcialment l'obertura d'un dels arcs. També s'observen a l'actualitat restes d'arc que segueixen als dos arcs principals, de diàmetre menor. Els paraments de façana tenen grans finestres i una gran porta de fusta oberta en un arc rebaixat. A les bandes de les portes hi ha petits contraforts als marges. Els materials utilitzats són els maons i la pedra.

La façana lateral és la destinada a habitatge històricament, presenta una porta igual que la d'entrada al forn, de fusta i emmarcada en maons amb trencaaigües superior. A la part superior, tocant el límit de la teulada, es disposen quatre finestres amb amplitud de pedra, alineades a la mateixa alçada en tota la façana, que a l'actualitat pertany a dos edificis diferents.

A la banda de l'entrada al forn també hi ha habitatges a l'actualitat, davant d'elles s'han integrat en una terrassa moderna, les rodes de molí (moles) de pedra que s'havien utilitzat per triturar les ampolles que es reciclaven. També hi ha algunes pedres de sauló disposades per a decorar; aquesta pedra es coneixia també com a pedra d'esmolador vermella i cobria el forn interiorment, ja que tenia propietats refractàries.

Observacions:

Segons els seu últim propietari, Alejandro Mensa, que encara va mantenir el forn en actiu, el forn de vidre d'Ordal va ser el de més gran capacitat que ha existit mai del tipus català.

Història

El forn de vidre d'Ordal fou fundat l'any 1833 per Salvador Sala Masifern, natural de Sant Pons, població de Corbera de Llobregat des de la qual traslladà el forn fins a Ordal. Pertany als Mensa per herència de José Mensa, gendre d'Esteban Sala. L'any 1851, Esteve Sala lloga a Victòria Ricart Anet, propietària, un magatzem al carrer de Ferran VII per a destinar-lo a la venda de vidre del forn d'Ordal.

El 1864 mor Esteve Sala; el seu gendre José Mensa Santilari es fa càrrec del forn, passant a la propietat de la família Mensa, que ja eren vidriers. Per la seva banda, els Sala pertanyen a una antiga nissaga de vidriers, documentada ja al segle XVIII.

El local dels forns mesurava 22 x 22 m. i fa 8,50 m. d'alçada. Tenia 4 naus formades per dos arcs centrals d'11 m d'obertura cadascun. Segueixen a aquests dos arcs uns altres tres per costat, de diàmetre menor, i segueixen a aquestes les parets de façana amb les finestres i una gran porta.

A part de les arcades ja descrites, a les dues parets laterals hi havia uns altres 4 arcs per costat, que encapçalaven les 4 naus a manera de claustre. Totes les parets tenen un gruix d'entre 50 i 60 cm. Aquests 8 arcs laterals donaven accés a altres estances. En una hi havia una altra gran porta per on s'entrava la llenya. Les altres eren per a serveis auxiliars, i a sobre, habitatges. A la part superior de les arcades centrals hi havia els fumerals (l'eixida de fums), així com a les capçaleres de les naus centrals. A la part superior de les parets laterals hi ha 4 finestres, 2 per costat; unes donen a l'exterior, i unes altres als habitatges per a vigilar el forn i als seus servidors durant la nit.

El local tenia capacitat per contenir dos forns de gran producció. A l'exterior hi havia uns coberts prou grans per cobrir la llenya de la pluja i 5 carros i 2 vehicles. Les estances majors eren les destinades a quadres, amb capacitat per a 8 o 9 cavalleries, amb la seva pallissa, i les destinades a dormitori dels productors o mestres vidriers, amb 12 llits, entre individuals i dobles. També el "pastador", o espai destinat a la composició del vidre, era força espaiós. I els altres espais (de 5 x 5m), eren estances destinades a despatxos, dues per als gresols, el graner, el rebost, cuina, forn de pa i habitacions diverses. A més dels galliners, horts, etc.

A la part de l'angle dret de la façana del local hi havia un forn d'uns 2,50m de diàmetre i 1,10 d'alçada; la seva boca petita donava a l'interior. Al costat n'hi havia un altre més gran, de 3 m, refractari, amb boca de 80 cm, que permetia la ubicació dels gresols. Un tercer forn era contigu a la porta d'entrada al local, de dimensions mitjanes. La seva boca donava a l'exterior, i les seves parets, plat i parrilles eren de pedra de sauló vermellós. Els fums d'aquests últims forns sortien per la seva pròpia boca, sobre la qual hi havia una

xemeneia. Aquests forns servien per coure uns "pans" o blocs cúbics d'uns 22 cm per al vidre verd. Els forns tenien sota el seu plat o banc un corredor o cambra de combustió amb dues parrilles que els travessaven, i sota d'aquest, la seva "glaia". MENSA (2004)

El paratge anomenat "Fondo dels Vidriers", a Ordal, no té altra explicació que la d'haver estat un lloc molt frondós de pins, on durant molt de temps hi va haver una brigada de llenyataires tallant llenya per al forn. La plantilla de treballadors era d'uns 40 vidriers. Al capvespre els aprenents tenien una hora de pràctiques en l'art del vidre. També tenien les seves diversions, varen formar el famós Orfeó "l'Oreneta" l'any 1905, amb Ramon Domènech i Julià com a director. Aprofitaven les estones vesprals per assajar. Dues dates hi havia cada any que els vidriers consideraven com a diades solemnes: la Festa de Santa Llúcia, la seva patrona, que era venerada a l'església d'Ordal en una imatge pagada per ells mateixos, i la festa de Sant Esteve, patró del poble: no faltava l'envelat dels vidriers, que feia competència a l'envelat del poble. RAVENTÓS (1968)

Bibliografia

MENSA, Alejandro (2004): "El forn de vidre". L'Ateneu, núm. 42, desembre 2004. Ordal.

RAVENTÓS, Josep, pvre. (1968): "100 anys d'una petita comunitat parroquial. Sant Esteve d'Ordal, 1867-1967". Barcelona.

